

# 'Dit werk draait om emotie'

Per 1 oktober 2010 neemt Fons de Backer afscheid als directeur van Stadsherstel Midden-Nederland NV. Sinds 1997 is hij actief geweest in deze onderneming, die tot doel heeft de monumentale panden in de stad te behouden door ze aan te kopen, te restaureren en vervolgens te verhuren. Onlangs werd hij geridderd vanwege zijn verdiensten voor de stad.

door **MAX CRAMER** en **SASKIA SCHRIJER**

### HISTORISCH BESEF

De term 'stadsherstel' kent een Amersfoortse geschiedenis. Stadsarchitect C.B. van der Tak (1900-1977) deed in 1944 een oproep voor dit fenomeen in zijn gelijknamige publicatie. Vele verloederde panden zouden volgens hem kunnen worden opgeknapt en in oude luister hersteld. 'Is het geen onbetaalbare "reclame" een zaak gevestigd te hebben in een pand, dat als monument ieders aandacht trekt?' aldus Van der Tak. Helaas werd dit historisch besef destijds niet in daden omgezet. Begin jaren zestig verkeerde een groot gedeelte van de Amersfoortse monumenten in vervallen staat. In 1967 besloten zeven leden van de Juniorkamer Eemland dat het hoog tijd was om oude panden in de binnenstad te kopen en te restaureren. De NV Amersfoortse Maatschappij tot Stadsherstel was geboren. In de eerste jaren kocht ze een aantal panden aan, waaronder Lievevrouwestraat 4-10 (nu



'Amersfoort is ergens het best bewaarde geheim van Nederland. De kleinschaligheid en de binnenstad met originele stratenpatroon maakt het tot een uniek geheel.'

De Colonie). In 1988 werd Stadsherstel een onderdeel van SCW (thans De Alliantie), waardoor er meer panden konden worden verworven. Het bezit van Stadsherstel groeide in korte tijd van 40 naar ongeveer 200 panden.

### KLEPJES OPENEN

Fons de Backer (\*1948) kwam in 1981 vanuit Zoetermeer naar Amersfoort, waar hij bij het bureau Volkshuisvesting van de gemeente ging werken. Het was een tijd waarin de beleidsmatige kant van de volkshuisvesting steeds meer de aandacht kreeg, zoals doelgroepenbeleid. Bij een reorganisatie op de afdeling kwam Fons in aanraking met historisch Amersfoort. 'Er moeten mensen zijn in je leven die bepaalde klepjes openen. Dat waren voor mij Fons Asselbergs (destijds wethouder Monumentenzorg, Archeologie en Cultuur, Ruimtelijke Ordening, Volkshuisvesting en Stadsvernieuwing) en Cor van der Braber (destijds hoofd Monumentenzorg). Doordat Fons Asselbergs veel nadruk legde op het herstel van de binnenstad, kreeg ik die liefde ook mee.'

In 1997 werd Fons de Backer directeur bij Stadsherstel. Voorgangers Rob Blaauw en Jan van Barneveld deden het er als nevenfunctie bij. Voor Fons werd het een voltijsbaan. De missie 'stad herstellen' is altijd het uitgangspunt geweest. 'Als ik naar de stad kijk en ik zie "slechte plekken", dan denk ik: is het het waard om er iets mee te doen, wat levert het op?' Monumentale gebouwen die je restaureert moeten volgens hem een goede functie krijgen. 'Als er een "gat" valt in de bebouwing ben ik geen voorstander van historiserende architectuur, of het moet goede architectuur zijn zoals Berry Dillens ontwerp voor Muurhuizen 45-51. Zelf vind ik dat een uitdaging.'

### PROJECTEN

Stadsherstel koopt met name panden aan waarbij ze het gevoel heeft iets te kunnen bijdragen, niet enkel om het monumentenbestand te laten groeien. Op de vraag welke projecten het meest succesvol waren, noemt Fons de Backer onder meer Logement de Gaaper, Hof 39. Dit rijks-



monument bevat duidelijke Empire-stijlkenmerken en is lang in gebruik geweest als apotheek. In 2001 werd het pand door Stadsherstel verworven, waarna er een hotel in werd gerealiseerd. Ook Hof 19 (restaurant Pallas Athene) is een noemenswaardig project. In 1896 werd dit pand verbouwd in neorenaissancestijl door architect Kroes. Stadsherstel verwierf het pand in 2000 en liet onder meer de monumentale geveltop in oude staat terugbrengen. Fons de Backer is niet alleen trots op de grote projecten van Stadsherstel. 'Het zijn de kleine dingen die de stad kleuren, zoals de herplaatsing van een windvaantje op het Kapelhuis (Krankeledenstraat 11) en de terugplaatsing van een ossenkopornament op de oude slagerij aan 't Havik 7.' Het Kapelhuis (dat dateert uit circa 1500) was één van de eerste panden die door Stadsherstel werd aangekocht, begin jaren zeventig.

## ZICHTBAARHEID

Alle panden van Stadsherstel zijn voorzien van een bronzen schildje van Sint Joris met de draak, ontworpen door de voormalige rijksbeeldhouwer Gerard Overeem. Het eerste exemplaar werd op 23 april 2001 op de gevel van Lievevrouwestraat 4-10 bevestigd door Fons Asselbergs, destijds directeur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (thans RCE). Zichtbaarheid is volgens Fons de

Boven: Logement de Gaaper, Hof 39.  
Rechts: Restaurant Pallas Athene, Hof 19.

Max Cramer en Saskia Schrijer zijn hoofd en medewerker van Bureau Monumentenzorg Amersfoort.

Backer een belangrijk aandachtspunt voor Stadsherstel. 'Ik vind het van belang dat onze panden te herkennen zijn in de stad. In de beginperiode was ons doel om Stadsherstel op de kaart te zetten, nu zijn we langzamerhand onderdeel van de stad geworden.' Stadsherstel is ook sponsor van de *Kroniek*. 'Het oorspronkelijke idee was om regelmatig in het tijdschrift een update te geven van onze panden. Dit is er nooit van gekomen. Wellicht is dit een mooie opdracht voor de toekomst.'

## TOEKOMST

Vorig jaar hebben de woningcorporaties De Alliantie en het Utrechtse Mitros het onderhoud en het beheer van hun monumentale panden samengevoegd, onder de naam Stadsherstel Midden-Nederland. Fons de Backer werd directeur. Volgens hem is deze fusie een opmaat voor verdere groei in de regio. Hij is benieuwd hoe deze



samenwerking zal verlopen in de toekomst. 'Ik hoop dat de kwaliteit van Stadsherstel niet verloren gaat. Wij staan in de maatschappij en kijken niet louter economisch naar de materie, zoals de meeste woningcorporaties. Dat maakt Stadsherstel tot wat zij is.'

Fons de Backer zal in de toekomst zeker betrokken blijven bij de ontwikkelingen in de stad. 'Amersfoort is ergens het best bewaarde geheim van Nederland. De kleinschaligheid en de binnenstad met originele stratenpatroon maakt het tot een uniek geheel.' Hij heeft alle vertrouwen in zijn opvolger Martin Boswinkel, voormalig projectontwikkelaar bij De Alliantie. 'Ik merk aan hem dat hij veel ervaring heeft. Bij Stadsherstel is alles maatwerk. Elk object is complex en dat boeit hem. Dit werk draait om emotie; dat maakt het boeiend.'